

Nr 119.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1916 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ifrågasatt överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Västergötland—Göteborgs järnvägsaktiebolag, å andra sidan, angående vissa förutsättningar för eventuell framtida inlösen för svenska statsverkets räkning av bolagets järnväg mellan Torved och Gullspång m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:de avd.)

I en till riksdagen den 25 april 1916 avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition, nr 216, har Kungl. Maj:t under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden föreslagit riksdagen

dels medgiva, att överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Västergötland—Göteborgs järnvägsaktiebolag, å andra sidan, angående vissa förutsättningar för eventuell framtida inlösen för svenska statsverkets räkning av bolagets järnväg mellan Torved och Gullspång må träffas i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder,

dels i enlighet härmed för år 1917 anvisa ett anslag av 37,500 kronor att utgå av lånemedel,

dels ock, under förutsättning av bifall till vad sålunda föreslagits, besluta, att de i 1917 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel för produktiva ändamål skola höjas med 37,500 kronor.

Beträffande vad till stöd för denna framställning anförts, tillåter sig utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 6 saml. 73 häft. (Nr 119—120.)

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft fyra särskilda till utskottet hänvisade motioner väckta, en inom första kammaren, nr 118, av herr *A. Bellinder* m. fl., samt tre inom andra kammaren, nämligen nr 292 av herr *K. M. Andersson* i Milsmaden m. fl., nr 293 av herr *S. Welin* samt nr 305 av herrar *E. von Hofsten* och *E. Bengtsson* i Kullen.

I sina berörda motioner hava herrar Bellinder m. fl. och Andersson i Milsmaden m. fl. sammanstämmande hemställt, att riksdagen, med avslag å förenämnda kungl. proposition, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa undersökning och utredning rörande lämpligaste och ändamålsenligaste sträckningen av inlandsbanan i dess fortsättning från Kristinehamn söderut, samt var banans anknnytning vid västra stambanan lämpligen bör äga rum, samt därefter för riksdagen framlägga de förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.

Herr Welin har i motionen nr 293 föreslagit, att riksdagen, med avslag å kungl. propositionen nr 216, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa undersökning och utredning rörande lämpligaste sträckningen av inlandsbanan i dess fortsättning från Kristinehamn söderut till någon punkt å västra stambanan samt därefter för riksdagen framlägga de förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.

Vidare hava herrar von Hofsten och Bengtsson i Kullen i motion nr 305 föreslagit att riksdagen, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 216, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t, anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig undersökning och utredning angående lämpligaste och ändamålsenligaste sträckningen av inlandsbanan söderut genom Skaraborgs län samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.

I avseende å de av motionärerna till stöd för sina framställningar anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets
yttrande.

Genom resolution den 19 augusti 1914 har Kungl. Maj:t meddelat koncession å järnväg av 0,891 meters spårvidd från Torveds station å Mariestad—Gårdsjö järnväg till Gullspångs station å Nora bergslags järnväg. Järnvägen mellan Torved och Gullspång skulle till viss del, nämligen mellan Torved och Stenbrotorp, erhålla samma sträckning, som en tänkt statsbanelinje mellan Kristinehamn och Töreboda.

Därest en sådan statsbanelinje framdeles skulle komma till utförande, vore det givetvis för staten förmånligt, om man i stället för att anlägga

en ny statsbana å hela sträckningen mellan Kristinehamn och Töreboda, kunde låta den nu under byggnad varande järnvägen mellan Torved och Gullspång å sträckan mellan Torved och Stenbrotorp ingå som en del av den nya statsbanan. En förutsättning härför är emellertid, att bandelen mellan Torved och Stenbrotorp nu utföres på sådant sätt, att densamma i en framtid utan alltför stora kostnader kan bringas i överensstämmelse med de fordringar, vilka pläga uppställas på statens järnvägsbyggnader.

Genom ett godkännande av den i propositionen omförmälda överenskommelsen skulle staten förskaffa sig garanti härför. Bandelen ifråga skulle visserligen nu anläggas som smalspårig, men utföras på sådant sätt, att den lätteligen kunde förändras till normalspårig och i övrigt bringas i överensstämmelse med nyss angivna fordringar. De ändringar, som i sådant syfte erfordras i den ursprungliga byggnadsplanen, hava beräknats medföra en kostnad av 75,000 kronor, varav staten skulle betala hälften eller 37,500 kronor.

Då den preliminärt träffade överenskommelsen i frågan synts utskottet medföra avsevärda fördelar för staten och då ett biträdande av denna överenskommelse på intet sätt kan anses binda Kungl. Maj:ts och riksdagens handlingsfrihet i avseende å valet av linjesträckning för en eventuell förbindelsebana mellan inlandsbanans slutpunkt vid Vätern samt västra stambanan, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att överenskommelsen i fråga av riksdagen godkännes.

Vad angår de i motionerna framförda förslagen om avlåtande av skrivelse till Kungl. Maj:t, med anhållan om verkställande av utredning angående lämpligaste sträckningen av inlandsbanan i dess fortsättning från Kristinehamn till västra stambanan, så har utskottet ej kunnat finna, att den av motionärerna framförda frågan för det närvarande äger aktuellt intresse. Utskottet hyser för sin del den förvissningen, att Kungl. Maj:t ej lär underlåta, att, när förhållandena så påfordra, föranstalta om en fullständig utredning av det omhandlade spörsmålet, samt — då behovet av förbindelseleden ifråga ej längre låter sig avvisa — för riksdagen framlägga erforderligt förslag. På nu anförda skäl har utskottet icke funnit anledning vara för handen att tillstyrka avlåtande av skrivelse i den av motionärerna angivna riktningen.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslaget för bidragande till kostnaden för bananläggningen mellan Torved och Stenbrotorp har i propositionen behandlats såsom en utgift för kapitalökning. Då emellertid anslaget ifråga icke kan betraktas såsom en ökning av någon staten tillhörig produktiv fond och då det för övrigt är ovisst, om anslaget verkligen

kommer statens järnvägar till godo, bör anslaget uppföras bland de verkliga statsutgifterna under sjätte huvudtiteln. Anlitande av låne-medel för anslagets täckande blir under sådana förhållanden uteslutet.

I enlighet med vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å herrar Bellinders m. fl., Anderssons m. fl. samt Welins ovanberörda motioner, må

a) medgiva, att överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Västergötland—Göteborgs järnvägsaktiebolag, å andra sidan, angående vissa förut-sättningar för eventuell framtida inlösen för svenska statsverkets räkning av bolagets järnväg mellan Torved och Gullspång må träffas i huvudsaklig överensstämmelse med förut angivna grunder,

b) såsom bidrag till byggande av järnvägssträckan Torved—Stenbrotorp å extra stat för år 1917 under sjätte huvudtiteln anvisa ett anslag av 37,500 kronor.

II. att herrar von Hofstens och Bengtssons ovanberörda motioner icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 maj 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz*, *S. H. Kvarnzelius*, *O. M. Strömberg*, *H. F. Lamm*, *H. H. K. Ericson*, *G. M. H. Ekelund*, *C. G. Ekman*, *J. Nilsson*, *O. Bergqvist*, *A. Pers*, *K. A. Malmborg* och *C. I. Asplund* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *F. W. Thorsson*, *H. Andersson* i Skivarp, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *G. Odqvist*, *E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Anderson* i Råstock, *G. A. Molin* i Södertälje, *J. Olofsson* i Digernäs och *S. E. J. Lübeck*.